

Павло Бойко

Тернопільський національний економічний університет

ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ТА РОЗРОБКА ПОТЕНЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Закони ринкової економіки вимагають ефективного використання всіх видів ресурсів у процесі господарської діяльності, виживання в умовах конкуренції, врахування інтересів споживачів при виробництві продукції. Для уникнення неплатоспроможності підприємство має постійно стежити за ситуацією на ринку та забезпечувати високу конкурентоздатність підприємства, що може бути забезпечено використанням методів економічної діагностики. Економічна діагностика спрямована на оцінку стану економічних об'єктів в умовах неповної інформації, дозволяє виявити проблеми розвитку підприємства, потім на їх підставі вибрати показники, які найбільш повно описують ситуацію, розглянути їх взаємний вплив, встановити "вузькі місця", зафіксувати резерви, визначити перспективні шляхи їх вирішення та розробити заходи з усунення несприятливих ситуацій. В сучасних умовах господарювання саме економічна діагностика слугує основним інструментом прийняття управлінських рішень на підприємстві, спрямованих на досягнення його стратегічних і тактичних цілей.

Забезпечення розширеного відтворення діяльності підприємств вимагає наявності оптимальної моделі оцінки потенційних можливостей розвитку підприємства. Існуючі у літературі критерії оцінки потенційних можливостей розвитку підприємства можна класифікувати за двома напрямками: оцінка внутрішніх можливостей підприємства (рівень інвестиційної забезпеченості, технічного оснащення, технологічних властивостей виробничого процесу тощо) та аналіз зовнішніх можливостей підприємства (конкурентоспроможність, ефективність застосування сучасних інноваційних технологій, відповідність діяльності сучасній нормативно-законодавчій базі). Методичний інструментарій дослідження та оцінки можливостей розвитку підприємства є недостатньо розробленим та дискусійним. Традиційно вважається, що свідченням розвитку підприємства є зростання показників його господарсько-фінансової діяльності.

Базуючись на загальній методології дослідження потенціалу (нереалізованих внутрішніх можливостей, потенцій), оцінка потенційних можливостей розвитку підприємства, що опинилося в кризовому стані, передбачає проведення наступних етапів роботи.

1 етап - визначення напрямів дослідження потенційних можливостей розвитку. Напрями дослідження перспектив розвитку є індивідуальною

характеристикою досліджуваного підприємства та обумовлюються специфікою його господарсько-фінансової діяльності. Доцільним визнається структурування дослідження за такими напрямками: перспективи збільшення обсягу діяльності (в торгівлі - обсягу товарообороту як результативного показника операційної діяльності торговельного підприємства), перспективи удосконалення ресурсного забезпечення діяльності (з окремих видів ресурсів - матеріальних, товарних, фінансових, трудових), перспективи удосконалення системи управління підприємством.

2 етап - формування системи об'єктів дослідження, що характеризують можливості розвитку підприємства. Можливості розвитку діяльності підприємства можуть бути охарактеризовані певною системою кількісних та якісних показників, набір яких формується індивідуально з врахуванням специфіки підприємства-об'єкта дослідження.

3 етап - проведення експертної оцінка можливостей розвитку підприємства. Для проведення експертної оцінки пропонується використовувати бальний метод. При використанні 5-бальної системи в основу оцінювання можуть бути покладені такі критерії: 0 - перспективи розвитку відсутні; 1 - незначні можливості розвитку; 2 - помірні можливості розвитку; 3 - середні можливості розвитку; 4 - добрі (суттєві) можливості розвитку, 5 - відмінні можливості розвитку. З метою полегшення процедури оцінювання доцільно попередньо розробити фактор-карту оцінки, яка б відбивала ідентифікований стан кожного оцінювального показника.

4 етап - визначення значущості окремих напрямів дослідження можливостей розвитку підприємства для його виживання.

5 етап - узагальнення індивідуальних оцінок перспектив розвитку підприємства. Чим більше значення має узагальнюючий коефіцієнт, тим кращі перспективи для виживання має підприємство.

Запропонована методика дозволяє не тільки своєчасно отримувати досить вичерпну інформацію про зазначені параметри діяльності підприємства, а й планувати можливі траєкторії розвитку підприємства для досягнення запланованих фінансових результатів при заданій або наявній структурі джерел фінансування.

Отже, особливого значення в сучасних умовах господарювання набуває своєчасна й об'єктивна оцінка економічного стану підприємств різноманітних форм власності. Сьогодні для кожного власника основною метою роботи є визначення потенційних можливостей збільшення прибутку свого підприємства, а їх можна виявити завдяки застосуванню такого управлінського інструменту як економічна діагностика стану підприємства.

Література

1. Галстян А. С. Економічна діагностика як інструмент фінансового аналізу підприємства / А. С. Галстян К. Ю. Жижномирська // Науково технічні конференції «Актуальні фінансово – економічні проблеми сучасного розвитку України» // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://conference.nuos.edu.ua>
2. Сагалакова Н. О. «Еволюція сутності поняття «діагностика» в економіці» / Н. О. Сагалакова // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр. – Вип. 265//. –Т. 1. -Дніпропетровськ: ДНУ, 2010. -С. 175-184.

Марія Бригідир, Любов Заставнюк

Тернопільський національний економічний університет

ШЛЯХИ РАЦІОНАЛІЗАЦІЇ МЕТОДІВ МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ АГРОПРОМИСЛОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

В умовах актуалізації глобалізації та посилення конкуренції на внутрішньому та зовнішньому агропромисловому ринку важливого значення набувають питання підвищення ефективності виробництва у агропромислових підприємствах на основі оптимізації використання наявних ресурсів: матеріальних, технічних, технологічних, трудових та інших. Зважаючи на значні структурні зміни, що відбулися в галузі сільського господарства внаслідок трансформаційних процесів вважаємо за необхідне застосовувати прогресивні методи управління в організації діяльності, функціонуванні та розвитку агропромислових підприємств.

Зважаючи на затяжний характер трансформаційних процесів в аграрному секторі економіки України вважаємо за необхідне привести типовий перелік заходів та їх зміст, які безпосередньо пов'язані із раціоналізацією методів управління:

– удосконалення чинного Законодавства України у контексті запровадження прозорих умов заснування, організування, функціонування та контролювання діяльності агропромислових підприємств усіх можливих форм власності та господарювання;

– створення сприятливих умов для формування мети, цілей, завдань, стратегії функціонування підприємства;

– вдосконалення взаємовідносин із суб'єктами зовнішнього середовища, які неоднозначно впливатимуть на подальшу діяльність агропромислових підприємств;

– внесення змін та нововведень у процес формування системи управління, зокрема щодо вирішення питань про необхідну кількість виробничих та